

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

7-maxsus
son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 5/7 (5) - 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahammadovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdulkaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saporbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;
Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;
Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;
Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;
Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);
Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;
Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;
Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;
Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;
Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;
Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;
Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;
Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;
Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;
Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;
Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);
Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;
Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor
Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;
Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;
Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;
Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;
Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;
Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil: scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

07.00.00 – TARIX FANLARI

Izzatullayev Bobirjon Izzatullayevich
XALQARO MUNOSABATLARDA RAQAMLI DIPLOMATIYANI TADQIQ
ETISHNING ILMIIY-NAZARIY ASOSLARI 10-14

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Mannopova Elzara Toraxanovna
HR TRANSFORMATION: COMPARATIVE ANALYSIS OF DEVELOPED
AND DEVELOPING ECONOMIES CANADA AND UZBEKISTAN 15-21

Загребельская Милена Владимировна
РАЗВИТИЕ ПРЕДИКТИВНОГО ПЛАНИРОВАНИЯ В СИСТЕМЕ МАТЕРИАЛЬНО-
ТЕХНИЧЕСКОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ НЕФТЕГАЗОВОГО КОМПЛЕКСА:
ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ, АДАПТИВНЫЕ И ЦИФРОВЫЕ ДРАЙВЕРЫ
УСТОЙЧИВОСТИ 22-31

Dr. Abror Kucharov and Dr. Jyoti Meshram
SECTORAL ANALYSIS OF INDIAN INVESTMENT IN UZBEKISTAN 32-42

Суюнова Зухра
РОЛЬ И ЗНАЧЕНИЕ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА И АУДИТА ОСНОВНЫХ
СРЕДСТВ В КОРПОРАТИВНОМ УПРАВЛЕНИИ 43-49

Суюнова Фотима, Суюнова Саодат
ТУРИСТИЧЕСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ УЗБЕКИСТАНА:
ТРЕНДЫ, ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ 50-62

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Xudoyqulov Yo'lchi Azamqulovich
HARBIY TADQIQOTCHI FAOLIYATIDA FANLARARO YONDASHUVLARDAN
FOYDALANISH ZARURATI 63-69

Majitov Maxmud
G'ARB FALSAFASIDA SHAXS HAQIDAGI FALSAFIY FIKRLAR TADQIQI 70-76

Latipov Sardor Shavkatovich
JAMIYATDA KORRUPSIYAGA QARSHI KURASHISHNING IJTIMOYIY
ASOSLARI VA AMALGA OSHIRISH SHAKLLARI 77-81

Ibraximova Dilorom Saloydinovna
HUQUQSHUNOS AXLOQIY MADANIYATINI SHAKLLANTIRISHNING
IJTIMOIY ZARURIYATI 82-87

Xolmirzaev Nodirjon Nizomjonovich
JADID MAKTABLARINING O'QITISH TIZIMI VA PEDAGOGIK MEROSI 88-91

Muslimov Sherzod Akbarovich
ZAHIRIDDIN MUHAMMAD BOBURNING "BOBURNOMA" ASARIDA
INSON VA OILA MUAMMOSI 92-96

Jantayev Maksud Ibragimovich
AL-XORAZMIYNING ILMIY TADQIQOT HAQIDAGI QARASHLARINING
DOLZARBLIGI VA AHAMIYATI 97-101

Qosnazarova Palzada
TURKISTONDA JADIDCHILIK HARAKATI VA TA'LIM-TARBIYA, ADABIYOT
MASALALARINING IJTIMOY-FALSAFIY ASOSLARI 102-106

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

Xasanova Sohibjamol Soatmurod qizi
TILNING KOGNITIV FUNKSIYASI VA AXLOQIY-BAHOLASH
(YAXSHILIK/YOMONLIK) KATEGORIYALARINING KONSEPTUAL SHAKLLANISHI 107-110

Burxonova Go'yoxon G'ulomovna
TIBBIYOT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA LOTIN TILI VA TIBBIY
TERMINOLOGIYANI SAMARALI O'QITISH USHLUBLARI 111-115

Raxmonova Dildora Mirzakarimovna
JADID ADIBI – TO'LAGAN XO'JAMYOROV (TAVALLO) BADIY
PUBLITSISTIKASINING TIL VA USHLUBI TAHLILI 116-122

Yuldasheva Ruxshona Rustamjon qizi
INGLIZ TILIDAGI OTLI KOLLOKATSIYALARNING LISONIY MODELLARI
VA ULARNING O'ZBEK TILIGA TARJIMA JARAYONIDAGI ADEKVATLIK
MUAMMOLARI 123-126

Xolmurotova Gulnora
ERKIN A'ZAMNING "OTOYINING TUG'ILGAN YILI" QISSASIDA USTOZ OBRAZI
BADIY TALQINI 127-132

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

Kadirova Moxigul Xamitovna
SURISHTIRUVNI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI 133-138

Xidoyatov Baxtiyar Batirovich
O'ZBEKISTON JINOYAT PROTSESSIDA SUDGA QADAR ISH YURITISHNING
RIVOJLANISH TARIXI 139-147

Давронов Атобек Равшанович
УЧАСТИЕ СПЕЦИАЛИСТА В ОБЛАСТИ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ
В СЛЕДСТВЕННЫХ ДЕЙСТВИЯХ ПО УГОЛОВНЫМ ДЕЛАМ 148-155

Alishayev Sobir Tursunboyevich
JINOYAT ISHLARI BO'YICHA SUDLOVGA TEGISHLILIKNI ANIQ
BELGILASHNING HUQUQIY VA AMALIY AHAMIYATI 156-161

Mamatmurodov Farrux
THE UNIQUENESS OF THE SUKUK FINANCIAL INSTRUMENT.
THEORETICAL ANALYSIS OF THE UNIQUE SIMILARITIES
AND DIFFERENCES BETWEEN SUKUK AND BONDS 162-168

Худайбергенов Бахрам, Эгамбердиев Ферузбек
ПОДАЧА ЖАЛОБ И РАССМОТРЕНИЕ ИХ СЛЕДСТВЕННЫМ СУДЬЕЙ
НА ДОСУДЕБНОЙ СТАДИИ УГОЛОВНОГО ПРОЦЕССА 169-180

<i>Хайдарова Хилола Анваровна</i> ЮРИДИЧЕСКАЯ ПРИРОДА ЗАВЕЩАНИЯ КАК ОСНОВНОГО СПОСОБА РАСПОРЯЖЕНИЯ НАСЛЕДСТВЕННЫМИ ПРАВАМИ	181-186
<i>Normatov Ermatat</i> SHAHAR AHOLISINING ATROF-MUHITNI MUHOFAZA QILISHDAGI HUQUQLARI VA MAJBURIYATLARI	187-196
<i>Abdurasulova Xadichaxon Ravshanbek qizi</i> MEHNAT QONUNCHILIGINI BUZISH BILAN BOG'LIQ JINOYAT QONUNI NORMALARINING RIVOJLANISH TARIXI	197-205
<i>Hazratov Mexriddin Faxriddin o'g'li</i> THE CONCEPT OF DIGITAL SERVICES AS AN OBJECT OF CIVIL LAW RELATIONS	206-210
<i>Mamataliyeva Shahnoza Xushmamat qizi</i> ISHNI SUDGA QADAR YURITISH BOSQICHIDA JINOYAT PROTSESSI ISHTIROKCHILARINING XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	211-218
<i>Abduazizov Doniyor Baxtiyor o'g'li</i> USTUN MUZOKARA KUCHI VA UNING SUISTE'MOLLIK SHAKLLARI: GERMANIYA, YAPONIYA VA JANUBIY KOREYA AMALIYOTINING QIYOSIY TAHLILI	219-228
<i>Uralov Sarbon Sardorovich</i> AXBOROT TEXNOLOGIYALARI ORQALI SODIR ETILAYOTGAN FIRIBGARLIK JINOYATLARI TAHLILI	229-236
<i>Abdurashidov Abdurauf Abdurashidovich</i> VOYAGA YETMAGANLAR TOMONIDAN SODIR ETILGAN BEZORILIK JINOYATLARINING XUSUSIYATLARI	237-243
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Rashidov Anvarjon Sharipovich</i> BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARI METODIKASIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI	244-248
<i>Maydonova Saboxat Sadulloyevna</i> O'QUVCHILARNING KITOBXONLIKKA BO'LGAN QIZIQISHINI OSHIRISHDA OILA VA MAKTAB O'RTASIDAGI HAMKORLIKNING INNOVATSION USULLARI	249-253
<i>Jo'rayeva Zarifa Oltinboy qizi</i> JISMONIY TARBIYA DARSLARINI TASHKIL ETISHDA DAM OLISH DAQIQALARI VA PAUZALARI	254-259
<i>Kulidjanova Yulduzxon Inomjon qizi</i> AKADEMIK LITSEYLARDA ZAMONAVIY RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR IMKONIYATLARIDAN FOYDALANISH ("INFORMATIKA VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI" FANI MISOLIDA)	260-267
<i>Нажметдинова Наргиза Сайфетдиновна</i> ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ГОТОВНОСТЬ К ЭПОХЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА: АНАЛИЗ КОМПЕТЕНЦИЙ УЧИТЕЛЕЙ ИНФОРМАТИКИ И ПЕРСПЕКТИВЫ ИХ РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	268-277
<i>Haqberdiyev Baxtiyor, Ismog'ilova Madinabonu, Ro'ziqulova E'zoza</i> INTERYER DIZAYNIDA RANGLAR PSIXOLOGIYASI	278-282

Kutliyeva Feruzaxon Yusupovna

BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARI KOMPETENTLIGINI

TAKOMILLASHTIRISH BO'YICHA ILG'OR XORIJIY TAJRIBA TAHLILI 283-289

Received: 4 August 2025
Accepted: 10 August 2025
Published: 30 August 2025

Article / Original Paper

THE PSYCHOLOGY OF COLOR IN INTERIOR DESIGN

Haqberdiyev Bakhtiyar Rustamovich

Alfraganus University Comprehensive
Associate Professor, Department of Sciences (PhD)

Ismog'ilova Madinabonu Shovkat qizi

Ro'ziqulova E'zoza Tuychi qizi

Alfraganus University Faculty of Tourism
Des23/1, Des24 / 1 group of students

Abstract. Modern interior design directly affects not only aesthetic beauty, but also human psychology. Colors not only create aesthetic beauty, but also directly affect a person's mood, emotional state, and behavior. The psychological features of cold, warm and neutral colors, how they affect the indoor environment, as well as practical design recommendations are described. Motivation: modern interior design has a direct impact not only on aesthetic beauty, but also on human psychology. Colors not only create aesthetic beauty, but also directly.

Keywords: interior design, psychology of color, cold colors, warm colors, neutral colors, human psychology, color choice in design, influence on the room environment, aesthetic appearance, emotional harmony.

INTERYER DIZAYNIDA RANGLAR PSIXOLOGIYASI

Haqberdiyev Baxtiyor Rustamovich

Alfraganus universiteti umumkasbiy
fanlar kafedrası (PhD) dotsenti
E-mail: b.haqberdiyev@afu.uz

Ismog'ilova Madinabonu Shovkat qizi

Ro'ziqulova E'zoza Tuychi qizi

Alfraganus universiteti Turizm fakulteti
Diz23/1, Diz24/1 guruh talabalari

Annotatsiya. Zamonaviy interyer dizayni nafaqat estetik go'zallikka, balki inson psixologiyasiga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. Ranglar nafaqat estetik go'zallik yaratadi, balki insonning kayfiyati, hissiy holati va xulq-atvoriga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. Sovuq, issiq va neytral ranglarning psixologik xususiyatlari, ularning xonadagi muhitga qanday ta'sir qilishi, shuningdek, amaliy dizayn tavsiyalari bayon etilgan. Natijada ranglar psixologiyasidan xabardorlik interyer dezaynini yanada funksional va hissiy jihatdan uyg'un qilishdamuhim vosita ekani asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: Interyer dizayni, ranglar psixologiyasi, sovuq ranglar, issiq ranglar, neytral ranglar, inson psixologiyasi dizaynda rang tanlovi, xona muhitiga ta'sir, estetik ko'rinishi, hissiy uyg'unlik.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5SI7Y2025N40>

KIRISH. Zamonaviy interyer dizayni nafaqat estetik go'zallikka, balki inson psixologiyasiga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. Ranglar esa bu jarayonda asosiy rol o'ynaydi. Har bir rang insonning hissiyotlariga, kashfiyotiga va hatto kundalik faoliyatiga ham ta'sir qilishi mumkin. Shu sababli, interyer dizaynerlari ranglarni tanlashda ularning psixologik ta'sirini

chuqur o'rganadilar [1.98-99-b]. Ranglar yordamida xonani iliq, keng, tinch yoki, aksincha, faol va energiyali qilishi mumkin. Interyer dizayn psixologiyasi-bu inson va muhit o'rtasidagi o'zaro aloqani o'rganadi. Xonadagi tashkiliy va dizayn elementlari odamlarning xatti-harakatlariga, hissiyotlariga va kayfiyatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Rang va yorug'lik muhitni shifobaxsh va stressni kamaytiruvchi holatga aylantirishda samarali bo'lishi mumkin. Masalan, tibbiy yorug'likni oshirish,bezovtalikni pasaytiradi va umumiy ruhiy salomatlikni yaxshilaydi. Ranglar psixologiyasini tadqiq qilishga oid izlanishlar zamonaviy psixologiya sohasida ko'plab o'tkazilmoqda [2. 103-104-b]. Ularda asosan ranglarning inson kayfiyatiga, xulq-atvoriga, kognitiv imkoniyatlariga va psixik jarayonlariga ta'sir qilish mexanizmlari ochib berishga urinishlarni ko'rishimiz mumkin.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLARI. Ranglar psixologiyasi – bu ranglarning inson hissiyotlari, qaror qabul qilishi va xulq-atvoriga qanday ta'sir ko'rsatishini o'rganuvchi sohadir. Har bir rang o'ziga xos energiyaga ega bo'lib, odam ongida ma'lum bir tasavvurlar va his – tuyg'ularni uyg'otadi [3. 2-b]. Masalan, ko'k rang – tinchlik va ishonch, qizil esa – energiya va ehtiros ramzi sifatida qabul qilinadi. Ranglarning inson psixologiyasiga ta'sirini ilmiy nuqtai nazardan va interyer dizaynerlari uchun foydali ma'lumotlarni J.Morton o'zining “Color Matters” nomli kitobida to'liq ochib beradi [4.65-b]. Undan tashqari ranglarni ma'nolari va uni insonlarga psixologik ta'siri, ularni tanlab olish va ranglar uyg'unligini aniqlash, kontrastlar haqida bilish, ranglardan qay holatda foydalanish, interyer dizaynda ularni qay holda ishlatilishi, xar bir xonaga mosligini aniqlash, mijozni xonalariga uning kayfiyatiga qarab belgilab berish haqida ranglar bo'yicha xalqaro miqyosdagi taniqli mutaxassis, maslahatchi va yozuvchi. U “Pantone Color Institute” ijrochi direktori, shuningdek, “Eiseman Center for Color Information and Training” asoschisi L. Elseman juda ham aniq qilib o'zining “Pantone Guide to Communicating with color” kitobida yozgan.

NATIJALAR VA MUHOKAMA.

Ranglar yordamida xona muhitini iliq, sokin, energiyali yoki dramatik ko'rinishda yaratish mumkin. Sovuq ranglar (xotirjamlik, tozalik, kenglik)

Ko'k — tinchlik, osoyishtalik va ishonch hissini uyg'otadi. Yotoqxona va ish xonalarida ishlatiladi. Issiq iqlimli hududlar uchun mos, xona haroratini vizual ravishda “sovitadi”.

Yashil — tabiiylik va muvozanat ramzi. Ko'zlar uchun tinchlantiruvchi ta'sirga ega. Mehmonxona, hammom yoki ish xonasida qulay.

Binafsha — (och rangda — lavanda, pastel). Ruhiy osoyishtalik, ijodkorlik, sirli muhit yaratadi. San'at yoki dam olish uchun mo'ljallangan xonalarda ishlatiladi. Sovuq ranglar(energiya, harorat, quvvat)

Qizil — Energiya, ishtaha va ehtirosni kuchaytiradi. Oshxona yoki ovqatlanish xonasida ishlatilishi mumkin. Ko'p ishlatilsa – stress, charchoq yoki agressiyaga olib kelishi mumkin.

To'q sariq — quvnoqlik, iliqlik va ijtimoiylik hissini beradi. Bolalar xonasi yoki jismoniy faollik bo'lgan joylarga mos.

Sariq — baxt, quvonch va diqqatni jalb qiladi. Xona yorqin va ochiq ko'rinadi. Juda kuchli bo'lsa, asabiylikka olib kelishi mumkin. Neytral ranglar (moslashuvchanlik, balans).

Oq — tozalik, ochiqlik va minimalizm ramzi. Har qanday interyerda asosiy fon sifatida ishlatiladi. Ko'p ishlatilsa — sovuq va sterillik hissi tug'dirishi mumkin. Ammo uni boshqa ranglar bilan muvozanatlash muhim.

Kulrang — professional, zamonaviy va tinchlantiruvchi muhit yaratadi. Boshqa ranglar bilan uyg'unlashganida juda zamonaviy ko'rinadi.

Bej rang — iliqlik, tabiiylik va sokinlik. Yotoqxona va yashash xonalarida keng qo'llaniladi.

Qora — kuch va jiddiylik, zamonaviylik ramzi. Detallarda yoki aksent sifatida ishlatiladi.

Qora va quyuuq ranglar — dramatik effektlar. Odatda u kichik detal yoki aksent sifatida ishlatiladi, chunki ko'p miqdorda u xonani vizual ravishda toraytiradi. Shuningdek, u boshqa yorqin ranglar bilan kontrast yaratishda foydalidir. Rang tanlashdagi amaliy maslahatlar:

1) Dam olish uchun — sokin va sovuq ranglar, faoliyat uchun esa — energiyali va issiq ranglar tavsiya etiladi. Bunda yorug'likni ham inobatga olish zarur.

2) Yorqin xonada sovuq, qorong'i xonada esa iliq ranglar qulayroq.

3) Dominant, yordamchi va aksent ranglar uyg'unlikda bo'lishi kerak.

Ranglar va kayfiyat:

1) Yorqin iliq ranglar (qizil, sariq, to'q sariq) xonaga energiya keltiradi, ayniqsa oshxona yoki ijtimoiy zonalarda foydali.

2) Sovuq ranglar (ko'k, yashil) dam olish va tinchlikni yaratadi — yotoqxona va hammom uchun ideal.

Rang garmoniyasi va kombinatsiya tizimi:

1) Qoramtir pushti va ko'k suv ranglari — tinch lekin tetik muhit yaratadi.

2) Yoki to'q qizil va kulrang kombinatsiyasi ijtimoiy xonalarda e'tiborni va muloqotni kuchaytiradi.

3) Shuningdek, rang garmoniyasini yaratishda qo'llaniladigan asosiy sxemalar:

Monoxromatik

Analog

Komplementlar

Triadik kabi usullar muvozanatni ta'minlaydi.

1-rasm

Ranglar uyg'unligi, san'atda yoki dizaynda ranglarni moslashtirish muhim o'rin tutadi 1-rasm.

Monoxrom — bitta rangning turli ohanglari.

Analog - yonma- yon turgan ranglar (masalan: sariq, to'q sariq, qizil)

Komplementar — qarama –qarshi ranglar (masalan: ko'k.)

Rang aslida yorug'likning inson ko'zi va miyasi tomonidan idrok etilishidagi xususiyati bo'lib, narsalarning tashqi ko'rinishidagi eng muhim belgilaridan biridir.

Rang yorug'lik orqali kelib chiqadi. Quyosh nuri yoki boshqa manba nuri prizma orqali o'tkazilganda u spektr ranglariga ajraladi: qizil, to'q sariq, sariq, yashil, ko'k, ko'kimtir, binafsha.

Asosiy ranglar: qizil, yashil, ko'k. Bu uchta rangni asosiy (primary) ranglar deyiladi, chunki ulardan qolgan barcha ranglarni aralashtirish orqali hosil qilish mumkin [5. 107-b].

Hosila (ikkinchi darajali) ranglar. Asosiy ranglarni aralashtirish orqali olinadi:

Qizil+yashil=sariq

Qizil+ko'k=magenta (to'q pushti)

Yashil+ko'k=siyan(ko'k-yashil)

Rang xususiyatlari: Tusi (Hue)-rangning o'zi (qizil, yashil, ko'k kabi). To'yinganligi (Saturation) — rangning "tozaligi" yoki "yog'du" darajasi. Yorqinligi (Brightness)- rangning yorug' yoki to'q bo'lish darajasi. Har bir rang inson kayfiyatiga va idrokiga turlicha ta'sir qiladi.

Ranglar va madaniyat. Ranglarning ma'nosi turli madaniyatlarda farqlanadi [6. 544-b].

Oq rang G'arbda poklik ramzi, ba'zi Sharq mamlakatlarida esa motam rangi.

Qizil Xitoyda omad va boylik ramzi, G'arbda esa ko'proq ehtiros va xavf belgisi.

XULOSA. Interyer dizaynida ranglar nafaqat estetik element, balki inson kayfiyatini belgilovchi kuchli vositadir. To'g'ri tanlangan ranglar xonani yanada qulay, samarali va hissiy jihatdan uyg'un holatga keltiradi. Shu sababli, ranglar psixologiyasini bilish va uni amaliyotda

qo'llash zamonaviy dizaynerlar uchun muhim komponentlardan biridir. Har bir xona o'z energiyasiga ega bo'lishi kerak — bu esa ranglar orqali yaratiladi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Rustamovich, H. B., & Qabiljanovich, R. U. (2024). The educational direction "fine arts and engineering graphics" in the formation of the scientific worldview of students the role of computer graphics engineering science. *The American Journal of Social Science and Education Innovations*, 6(03), 97-100.
2. Rustamovich, H. B., & Abdurafikjonovna, A. H. (2024). Theoretical solutions for integrative teaching of fine arts and engineering graphics with various disciplines of still life, consisting of geometric shapes in pencil painting. *International Journal of Advance Scientific Research*, 4(03), 102-106.
3. Haqberdiyev, B. R. (2021). Goals and objectives of pedagogical experimental work. *International Engineering Journal For Research & Development*, 6(3), 2-2.
4. Haqberdiyev, B. R., Ismag'lova, M. S. Q., & Imomnazarova, D. F. Q. (2025). Raqamli texnologiyalarda arxitektura va dizayn. *Academic research in educational sciences*, (Conference 1), 65-66.
5. Haqberdiyev, B., & Ismag'lova, M. (2025, June). Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi mutaxassislarining grafik va ijodiy kompetentligini shakllantirish. In "O'ZBEKISTON—2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA'LIM ISTIQBOLLARI" mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi (Vol. 1, No. 2, pp. 106-108). Scienceproblems Team LLC.
6. Haqberdiyev, B., Sotiboldiyev, A., & Abdumutalibov, O. (2025). Muhandislik grafikasi va tasviriy san'at, arxitektura va dizayn (texnik va san'at) fanlarini o'zaro integratsiyalash. *Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари Актуальные проблемы социально-гуманитарных наук Actual Problems of Humanities and Social Sciences.*, 5(6), 543-546.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 5/7 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).